SAGINOV TECHNICAL UNIVERSITY 1953

пән атауы: АТКЖ ТАУ ЖЫНЫСТАРЫН ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ ҚОЙМАЛАУ ПРОЦЕСТЕРІ

тақырып: ТАУ-КЕН МАССАСЫН ТАСЫМАЛДАУ ЖАЙЫНДА ҰҒЫМ

6В07202 – «Тау-кен ісі» білім беру бағдарламасы

Автор: ассоц.проф., PhD Зейтинова Шолпан Бекжигитовна

Карьерлік көлік жалпы технологиялық үдірісте байланыстырушы буын болып табылады. Тасымалдау шығындары жалпы өндіру шығындарының 45-50%, ал жекеленген жағдайда 65-70% құрайды.

Карьерлік көліктің ерекшеліктері: өте қуатты жүкағымдары, шамалы тасымалдау қашықтықтары, жүк бағытындағы қозғалыс күрт көтерілу жолдары арқылы өтеді, көліктік коммуникацияларының көпшілік бөліктері, төгу және тиеу пункттері оқтын-оқтын жылжытылып отырады.

- Ашық тау-кен жұмыстарында автомобильді, теміржол және конвейерлі көлік түрлері қолданылады. Терең карьерлерде аралас көлік түрі кең қолданыс тапқан: автомобильді мен теміржол, автомобильді мен конвейер. Әдетте төменгі горизонттардағы карьердің жұмыстық зоналарында автомобильді көлік, ал қайта тиегеннен кейін карьерден тау-кен массасын шығару үшін теміржол немесе конвейерлік көлік қолданылады.
- Ашық тау-кен жұмыстарында автомобильді, теміржол және конвейерлі көлік түрлері қолданылады. Терең карьерлерде аралас көлік түрі кең қолданыс тапқан: автомобильді мен теміржол, автомобильді мен конвейер. Әдетте төменгі горизонттардағы карьердің жұмыстық зоналарында автомобильді көлік, ал қайта тиегеннен кейін карьерден тау-кен массасын шығару үшін теміржол немесе конвейерлік көлік қолданылады.

Ашық тау-кен жұмыстарында

автомобильді, теміржол және конвейерлі көлік түрлері қолданылады. Терең карьерлерде аралас көлік түрі кең қолданыс тапқан: автомобильді мен теміржол, автомобильді мен конвейер. Әдетте төменгі горизонттардағы карьердің жұмыстық зоналарында автомобильді көлік, ал қайта тиегеннен кейін карьерден тау-кен массасын шығару үшін теміржол немесе конвейерлік көлік қолданылады.

Карьерлік жүкайналымы мен жүкағымы

- Карьердегі **жүкайналым** – бұл карьердегі бірлік уақыт ішінде шығарылатын жүк мөлшері.
- Белгілі бір сапасы бар, салыстырмалы тұрақты бағытпен және бірлік уақыт ішінде тасылатын белгілі бір көлеммен сипатталатын жүктер ағымын **жүкағымы** деп атайды.

- Карьерді жобалаған кезде жолдардың даму схемаларын, оларды өткізу және тасу қабілеттіліктері бойынша есептеп, карьердегі берілген жүкайналым шамасын қанағаттандыратын түрін таңдайды.
- Жүкағымдар түрлері: қосылатын, айырылатын, шоғырланған, таралған.
- Берілген карьерлік жүкағымындағы өндірістік үдірістердің толық циклін қамтамасыз ететін машиналар мен механизмдер жинағы кешенді механизациялау құрылымын құрайды.
- Кешенді механизациялау принципі – қол еңбегінен негізгі үдірістерді ғана емес қосалқы үдірістерді де босату.

Кешенді механизациялау құрылымының негізгі буындары:

- жыныстарды қазуға дайындау
- қазып-тиеу
- көлік
- үйінділжасау және қоймалау
- аралық қоймалау және қайта тиеу
- алғашқы өңдеу

Қолданылатын жабдық түріне қатысты кешенді механизациялау құрылымы 6 класска бөлінеді

- қазып-өндіру-үйінділік
- экскаваторлық-үйінділік
- қазу-көліктік-үйінділік
- экскаваторлық-көліктік-үйінділік
- қазу-көліктік-төгу
- экскаваторлық-көліктік-төгу

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Автордың аты-жөні	Оқу-әдістемелік әдебиеттің атауы	Баспа, шығарылған жылы
Негізгі әдебиет		
Зейтинова Ш.Б.	Ашық тау-кен жұмыстарының процестері: оқу құралы	Қарағанды: «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ баспасы, 2023. – 99б
Құлнияз С. С., Букейханов Д. Г.	Аршықтағы тау жыныстарын алуға даярлау және тиеу : оқулық	Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті. - Қарағанды: ҚарМТУ, 2014. - 134 б.
Бегалинов Ә., Жайсаңбаев Н.А., Зұлқарнаев Е.С., Қалыбеков Т., Сәндібеков М.Н.	Ашық тау-кен жұмыстарының технологиясы	Алматы: «Экономика» баспасы, 2014 – 296 бет.
Рақышев Б.	Ашық тау-кен жұмыстарының технологиялық кешендері	Алматы: ЖШС РПБК "Дәуір", 2015. – 328 б.
Қосымша әдебиет		
Репин Н.Я., Репин Л.Н.	Процессы открытых горных работ: Учебник.	М.: Издательство «Горная книга», 2015. — 518 с.: ил. ISBN 978-5-98672-378-5
Репин Н.Я., Репин Л.Н.	Процессы открытых горных работ. Часть 3. Перемещение и складирование горных пород: Учеб. пособие.	М.: Издательство «Горная книга», 2014. — 221 с.

Назарларыңызға рахмет!